

Nr 58

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1969/70 för arbetsmarknadsändamål m. m. och Kungl. Maj:ts proposition angående minimibelopp för statligt omställningsbidrag, jämte motioner.

(3:e avd.)

Propositionerna

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1, bilaga 13 (punkterna B 1—10, s. 17—86 i utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1969) föreslagit riksdagen att

1. godkänna den i statsrådsprotokollet förordade ändringen rörande flyttningsbidrag, att tillämpas fr. o m. den 1 juli 1969,

2. medge, att Kungl. Maj:t får bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1969/70 besluta om avskrivning av lånefordran, uppkommen inom arbetsmarknadsverket, till belopp inte överstigande 3 000 kr., beträffande vilken antingen omständigheterna ger vid handen att vederbörande inte kan betala sin skuld och enligt styrelsens bedömning ingen eller ringa möjlighet föreligger att i framtiden ta ut betalning eller också åtgärder för att bevaka och driva in fordringen bedöms förenade med arbete och kostnader i sådan utsträckning att åtgärderna inte är ekonomiskt lönande, allt under förutsättning att sådana åtgärder ändå inte anses påkallade av andra än ekonomiska förhållanden,

3. medge att beslut om bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade under budgetåret 1969/70 får meddelas intill ett belopp av 25 000 000 kr.,

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om ökning av den under 3 upptagna ramen för budgetåret 1969/70,

5. på driftbudgeten under elfte huvudtiteln för budgetåret 1969/70 anvisa

- a. till Arbetsmarknadsstyrelsen ett förslagsanslag av 38 100 000 kr.,
- b. till Arbetsförmedlingen ett förslagsanslag av 154 200 000 kr.,
- c. till Allmänna beredskapsarbeten m. m. ett reservationsanslag av 445 000 000 kr., varav förslagsvis 140 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

d. till Särskilda beredskapsarbeten m. m. ett reservationsanslag av

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 6 saml. Nr 58*

425 000 000 kr., varav förslagsvis 50 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

e. till Förläggningsbyggnader m. m. ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.,

f. till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet ett reservationsanslag av 1 000 kr.,

g. till Arbetsmarknadsutbildning m. m. ett förslagsanslag av 485 000 000 kr.,

h. till Kontant stöd vid arbetslöshet ett förslagsanslag av 230 000 000 kr.,

i. till Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade ett förslagsanslag av 28 000 000 kr.,

j. till Bidrag till driften av verkstäder för handikappade ett förslagsanslag av 57 000 000 kr.,

6. medge att återstående medel av anslagen får disponeras även under budgetåret 1969/70 i vad avser

a. det på riksstaten för budgetåret 1960/61 senast uppförda reservationsanslaget Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor,

b. det på riksstaten för budgetåret 1965/66 senast uppförda reservationsanslaget Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade.

Kungl. Maj:t har vidare i propositionen nr 59, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 14 mars 1969, föreslagit riksdagen

att godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats i fråga om minimibelopp för statligt omställningsbidrag.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 53 av herrar Johan Olsson och Nils-Eric Gustafsson samt II: 62 av herr Eriksson i Bäckmora m. fl. vari hemställt

att riksdagen vid behandlingen av elfte huvudtiteln måtte uttala att bygandet av enskilda vägar i ökad omfattning må ske som statskommunala beredskapsarbeten,

dels de likalydande motionerna I: 54 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 59 av herr Andersson i Örebro m. fl. vari hemställt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående möjligheterna att bl. a. i sysselsättningsutjämnande syfte i samråd mellan näringslivet och berörda organisationer bygga upp en effektiv förmedlingsverksamhet för arbetsobjekt,

dels de likalydande motionerna I: 107 av herrar Axel Kristiansson och Mattsson samt II: 202 av herr Antonsson m. fl. vari hemställt

att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen, bil. 13: Inrikesdepartementet, punkten B 4, Särskilda beredskapsarbeten m. m., måtte medge, att näringshjälp i form av bidrag eller räntefritt lån må kunna utgå till handikappad med maximalt 15 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 111 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 125 av herr Eriksson i Bäckmora m. fl. vari hemställts

att riksdagen måtte besluta att statsbidrag må kunna utgå till kommuner, som i form av statskommunala beredskapsarbeten eller på annat lämpligt sätt uppför lokaler för hantverks-, industri- och serviceföretag i syfte att främja en utvecklad lokal service och en differentierad arbetsmarknad,

dels de likalydande motionerna I: 112 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 124 av herr Eriksson i Bäckmora m. fl. vari hemställts

att riksdagen, för att ett ökat vägbyggande skall komma till stånd, måtte vid behandlingen av elfte huvudtiteln punkt B 3 uttala, att vägar i ökad utsträckning må byggas som beredskapsarbeten i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 113 av fröken Pehrsson och II: 132 av herr Persson i Heden m. fl. vari hemställts

att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen, bil. 13: Inrikesdepartementet, punkten B 4, Särskilda beredskapsarbeten m. m., måtte i överensstämmelse med de grunder som förordats av arbetsmarknadsstyrelsen medge

a. att maximibeloppet för bidrag till särskilda anordningar på arbetsplatsen för handikappade höjes till 15 000 kr., i särskilda fall till 20 000 kr., samt

b. att nämnda bidrag må kunna utgå även till sådana särskilda anordningar på arbetsplatsen som är nödvändiga för att handikappad egen företagare skall kunna utföra sitt arbete,

dels de likalydande motionerna I: 116 av herr Österdahl m. fl. och II: 129 av herrar Larsson i Umeå och Gustafsson i Stenkyrka vari hemställts

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla att arbetsmarknadsstyrelsen erhåller bemyndigande att besluta om beredskapsarbeten i tätorter på glesbygden, avseende ny-, till- eller ombyggnad av industribyggnader, turistanläggningar samt hotell och pensionat enligt i motionerna angivna riktlinjer,

dels de likalydande motionerna I: 189 av herr Dahlén m. fl. och II: 211 av herr Wedén m. fl. vari hemställts

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära

1. förslag om höjning av näringshjälpens maximibelopp från 12 000 kr. till 15 000 kr.,

2. förslag om statsbidrag till företagsutbildning i enlighet med i motionerna angivna regler,

3. översyn av inkomstprövningsreglerna beträffande grundbidraget för omskolning i syfte att underlätta för de kvinnor som så önskar att erhålla yrkesutbildning,

4. ändring av bestämmelserna för halvskyddad sysselsättning med innebörd att halvskyddad sysselsättning skall kunna anordnas även i företag med mindre än fem anställda,

5. översyn av reglerna för flyttningsbidrag vid anställning på annan ort, med innebörd att respenning även kan utgå till nyutexaminerade, som ej kan få lämplig anställning på studie- eller hemorten,

6. ändring av reglerna för omställningsbidrag, innebärande att helt bidrag oavsett överförsäkringsbestämmelserna inte får sättas lägre än 500 kr. per månad,

7. förslag om en ytterligare förstärkning av yrkesvägledningen och arbetsvårdens personella resurser,

dels de likalydande motionerna I: 195 av herr Österdahl och II: 212 av her Westberg i Ljusdal vari hemställt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att vid inlösen av egna-hem i samband med flyttning av arbetsmarknadsskäl inlösenpriset skall fastställas efter värdering av fastigheten enligt i motionerna angivna grunder,

dels de likalydande motionerna I: 232 av herr Virgin m. fl. och II: 256 av herr Holmberg m. fl. i vad avser hemställen

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa

a. att arbetsmarknadsutredningens och arbetsmarknadsstyrelsens förslag om ökad arbetsmarknadsutbildning inom företagen förverkligas,

b. att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna blir föremål för en ingående analys i syfte att klarlägga deras effekt i relation till kostnaderna och de samhällsekonomiska verkningarna,

dels de likalydande motionerna I: 371 av herr Per Jacobsson och II: 435 av herr Larsson i Umeå m. fl. vari hemställt

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av villkoren för erhållande av omställningsbidraget att äldre småbrukare och därmed jämställda, som är hänvisade till en lokal arbetsmarknad med undersysselsättning, medges rätt att välja att fortsätta med jordbruket eller rörelsen, erhålla en del av sin försörjning därifrån och i stället nöja sig med ett mindre bidrag,

dels de likalydande motionerna I: 521 av herr Bengtson och II: 621 av herr Hansson i Skegrie m. fl. vari hemställt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående förbättrad prognosverksamhet för tillgången och efterfrågan på akademiker och andra yrkesgrupper med lång utbildningstid i enlighet med vad som anförts i motionerna,

dels de likalydande motionerna I: 522 av herr Bengtson m. fl. och II: 626

av herr Hedlund m. fl. i vad avser hemställen

att riksdagen måtta anvisa för budgetåret 1969/70 ett förslagsanslag av 150 000 kr. att användas för anställning av två arbetsmarknadskonsulenter hos arbetsmarknadsstyrelsen med speciella uppgifter för glesbygderna i enlighet med motionerna, samt

medge att sagda verksamhet därutöver må kunna finansieras med medel från dels anslaget till Särskilda stödåtgärder i glesbygder, dels anslaget till Allmänna beredskapsarbeten m. m.,

dels de likalydande motionerna I: 530 av herr Eric Carlsson och II: 631 av herr Johansson i Skärstad m. fl. vari hemställts

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder syftande till bättre prognosverksamhet så att ungdomens yrkesval kan ske på säkrare grunder,

dels de likalydande motionerna I: 535 av herrar Nils-Eric Gustafsson och Sundin samt II: 610 av herr Fäldin m. fl. vari hemställts

att riksdagen vid behandlingen av Bidrag till driften av verkstäder för handikappade i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att reglerna för halvskyddad verksamhet ändras i enlighet med vad som angetts i motionerna,

dels de likalydande motionerna I: 538 av herrar Per Jacobsson och Axel Andersson samt II: 639 av herr Larsson i Umeå m. fl. vari hemställts

att riksdagen måtte besluta medgiva arbetsmarknadsverket att lämna näringsbidrag till jordbrukare för upprustning av bostads- och ekonomibyggnader i de fall då det från verkets synpunkt bedöms vara den fördelaktigaste lösningen för sysselsättningen,

dels de likalydande motionerna I: 539 av herr Paul Jansson m. fl. och II: 595 av herr Blomkvist m. fl. vari hemställts

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att de sakkunniga, som chefen för inrikesdepartementet tillkallat den 15 augusti 1968 för att utreda förutsättningarna för en utbyggnad och effektivisering av den skyddade sysselsättningen, jämväl skall beakta de delfrågor som i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 541 av herr Knut Johansson m. fl. och II: 679 av herr Östrand m. fl. vari föreslagits

att riksdagen måtte i avseende på de i motionerna nämnda resebidragen besluta att anslag som i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens äskande avser att återställa resebidragen till vad de var före den 1 juli 1968,

dels de likalydande motionerna I: 542 av herr Göran Karlsson och II: 649 av herr Nilsson i Kristianstad vari hemställts

att riksdagen måtte besluta höja maximibeloppet för bidrag till motorfordon för handikappade från nuvarande 12 000 kr. till 15 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 543 av herr Axel Kristiansson m. fl.

och II: 609 av herr Fällidin m. fl. vari hemställda

att riksdagen vid behandlingen av inrikeshuvudtiteln måtte besluta om översyn av bestämmelserna om statligt omställningsstöd (SFS 1968: 246) varvid bl. a. följande ändringar bör vidtagas:

- a. ett minimibelopp om exempelvis halva omställningsstödet införes,
- b. avvecklingsbestämmelserna för egna företagare utformas så att den väsentliga bedömningsgrunden blir att de står till arbetsmarknadens förfogande,
- c. bindningen mellan avgångsvederlag för jordbrukare och omställningsstöd borttages,
- d. kravet på arbete 24 månader under de tre senaste åren uppmjukas och den tid den sökande i realiteten stått till arbetsmarknadens förfogande räknas som kvalificeringstid,

dels de likalydande motionerna I: 554 av herr Nyman m. fl. och II: 671 av herr Westberg i Ljusdal vari hemställda

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att AMS får i uppdrag att anordna en försöksverksamhet med beställningskurser åt näringslivet vid något av dess omskolningscentra,

dels de likalydande motionerna I: 569 av herr Eric Peterson m. fl. och II: 636 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. i vad avser hemställda

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer

a. att i den fortsatta försöksverksamheten med halvskyddad sysselsättning följande riktlinjer tillämpas:

1. bidrag kan utgå såväl till små som stora arbetsgivare, oavsett om den halvskyddade verksamheten sker i en särskild avdelning eller som enstaka platser,

2. bidrag till arbetsbiträde kan utnyttjas för stöd åt sådana småföretagare som utan att vara handikappade har nedsatt arbetsförmåga som försvårar arbetsplacering i öppna marknaden,

3. bidraget utgår med 3 500 kronor för halvt år,

4. minst hälften av de bidragsberättigade platserna får stå till den offentliga arbetsförmedlingens förfogande. I fall där särskilda skäl föreligger kan arbetsmarknadsstyrelsen medgiva att högst en fjärdedel av platserna behöver stå till den offentliga arbetsförmedlingens förfogande,

b. att reglerna för utbildningsbidrag ändras till följande innebörd:

1. förutom äldre handikappade har även handikappade i yngre åldrar rätt till utbildningsbidrag för provanställning,

2. i tillämpningen av ovanstående bidragsform förutsätts att utbildningsbidrag för provanställning skall kunna utgå under högst 6 månader,

c. att inom ramen för den av Kungl. Maj:t föreslagna ökningen av arbetsvårdstjänstemän vid länsarbetsnämnderna en tjänst vid varje läns-

arbetsnämnd bör inriktas på ackquisition av platser för provanställning, arbetsträning i reell miljö, halvskyddad verksamhet etc.,

d. att en utredning tillsätts i syfte att samordna och snabbt åstadkomma resultat av utredningsarbetet rörande handikappades inkomst- och skatteförhållanden,

dels de likalydande motionerna I: 573 av herr Rönnerberg och II: 655 av herr Nygren m. fl. vari hemställda

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om översyn av bestämmelserna för omställningsbidrag, innebärande generösare tillämpning av denna stödform,

dels de likalydande motionerna I: 580 av herr Strandberg m. fl. och II: 658 av herrar Petersson i Gäddvik och Enarsson vari hemställda

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att nuvarande regler för statligt bidrag till företag som anordnar s. k. halvskyddade platser i arbetsvårdande syfte blir föremål för översyn under hänsynstagande till vad i motionerna anförts,

dels motionen II: 61 av herrar Börjesson i Falköping och Eriksson i Bäckmora vari hemställda

att riksdagen vid behandlingen av elfte huvudtiteln, punkten B 4, Särskilda beredskapsarbeten m. m., måtte medge

a. att näringshjälp i form av bidrag eller räntefritt lån må kunna utgå till handikappad med maximalt 15 000 kr., samt

b. att reglerna ändras så att näringshjälp kan utgå till egen företagare,

dels motionen II: 350 av herr Lundberg i vad avser hemställan

att riksdagen måtte besluta att AMS-medel i ökad omfattning användes för kommunala fritidsanläggningar,

dels motionen II: 604 av herr Eriksson i Bäckmora vari hemställda

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att den nuvarande låginkomstutredningen kompletteras med flera parlamentariker i enlighet med vad i motionen anförts,

dels motionen II: 607 av herr Fälldin vari hemställda

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag rörande inkomstprövningsreglerna för grundbidraget vid omskolning i syfte att underlätta kvinnors yrkesutbildning och yrkesverksamhet,

dels motionen II: 608 av herrar Fälldin och Antonsson vari hemställda

att riksdagen måtte besluta

a. att personliga tjänster för arkivarbetare skall inrättas över ett av ar-

betsmarknadsstyrelsen disponerat centralt anslag, och

b. att vad avser debitering av kostnader vid kontorsarbetscentraler det skall ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att debitera skäligen kostnader,

dels motionen II: 615 av herrar Grebäck och Nilsson i Tvärålund vari hemställdes

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag angående särskilt statligt kreditstöd i arbetsmarknadsmyndigheternas regi och i stort sett enligt former, som gäller för motsvarande stöd till lantbrukets rationalisering, avsett att kunna lämnas i glesbygder för förvärv och rationalisering av fastigheter, som efter hörande av kommunal myndighet kan bedömas ge full sysselsättning för minst en familj genom kombination av olika verksamheter, såsom jord- och skogsbruk, turistnäring, jakt, fiske, naturvårdsarbeten samt fritidsservice, i enlighet med motionens syfte,

dels motionen II: 674 av herr Zachrisson m. fl. vari föreslagits att riksdagen måtte uttala

dels att De blindas förenings konsulenter inte skall vara undantagna från möjlighet att erhålla bidrag till biträdes hjälp på grund av att föreningen av princip anställer blinda eller synskadade som konsulenter,

dels att sådant bidrag skall kunna utgå även till sådana svårt handikappade som redan erhållit anställning, om bidraget i övrigt bedöms motiverat.

Utskottet har även behandlat de i anledning av propositionen nr 59 angående minimibelopp för statligt omställningsbidrag väckta likalydande motionerna I: 965 av herr Österdahl m. fl. och II: 1110 av herr Westberg i Ljusdal m. fl., vari hemställdes

1. att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära

a. sådan ändring av reglerna för omställningsbidrag, innebärande att helt bidrag oavsett överförsäkringsbestämmelserna inte får sättas lägre än 500 kr. per månad,

b. förslag till sådan ändring av 102 § arbetsmarknadskungörelsen att den arbetslöse i minst 24 månader under de fyra åren närmast före anmälan om arbetslösheten skall ha haft sin huvudsakliga försörjning genom avlönat arbete för annans räkning eller genom sedermera avvecklad verksamhet som självständig företagare, samt

2. att vederbörande utskott utarbetar erforderlig författningstext.

Vidare har utskottet behandlat de i anledning av propositionen nr 16 angående anslag till studiebidrag m. m. väckta likalydande motionerna I: 930 av herr Österdahl och II: 1065 av herrar Westberg i Ljusdal och Nelander i vad avser hemställan

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna

vad som anförts i motionerna om rätt till utbildningsbidrag då studiemedel kan utgå.

Slutligen har utskottet i detta sammanhang behandlat de i anledning av propositionen nr 80 angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1969/70 väckta likalydande motionerna I: 984 av herr Karl Pettersson och II: 1130 av herrar Petersson i Gäddvik och Lothigius vari hemställtts

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vikten av att entreprenadföretag bereds tillfälle att konkurrera om beredskapsarbetenas utförande.

Utskottets yttrande

Arbetsmarknadsläget m. m. Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag syftar till kraftigt ökade arbetsmarknadspolitiska åtgärder även under nästa budgetår. Totalt beräknas de arbetsmarknadspolitiska anslagen till ca 1 900 milj. kr. vilket motsvarar en reell ökning om ca 285 milj. kr.

Förslagen har lagts fram mot bakgrund av bedömningar för år 1969 som tyder på en fortsatt uppgång i efterfrågan på arbetskraft — en uppgång som antagits få sin tyngdpunkt i storstadslänen och i övriga syd- och mellansvenska län.

Utskottet delar den av departementschefen anförda meningen att arbetsmarknadspolitiska åtgärder i förening med insatser av annat slag måste användas för att motverka en fördjupning av klyftan mellan skilda delar av landet i fråga om sysselsättning och levnadsstandard. Som anförts till statsrådsprotokollet kommer härtill behovet av ökade insatser för de handikappade eller av annan anledning svårplacerade, som är särskilt utsatta i nuvarande arbetsmarknadsläge. Den fortsatt stigande ambitionsnivån har trots ett förväntat generellt bättre arbetsmarknadsläge lett till ökande utgifter oberoende av variationer i konjunkturläget.

Arbetsmarknadsstyrelsen har beträffande arbetsmarknadsutsikterna våren 1969 konstaterat att utvecklingen har kännetecknats av en betydande men geografiskt ojämnt fördelad förstärkning av efterfrågan på personal och att de avvaktande bedömningarna under hösten 1968 ersatts av en klart uttalad optimism. Efterfrågeökningen är så snabb att en skärpt beredskap mot övertryck i ekonomin och övrefterfrågan på arbetskraft är erforderlig. Antalet varsel om driftsinskränkningar har minskat kraftigt. Arbetslösheten har dock legat kvar på en relativt hög nivå och i skogslänen, speciellt i de norrländska inlandsregionerna, t. o. m. ökat något jämfört med förra året. Korttidsarbetslösheten har gått ner. Två av tre arbetslösa i mars hade varit utan arbete i mer än en månad. Anpassningsproblem möter allt fler handikappade, äldre, otillräckligt utbildade och ortsbundna.

Preliminära uppgifter från mitten av april 1969 visar att antalet anmälda obesatta platser ökat till ca 54 900, varav i storstadslänen 22 900, i övriga län i södra och mellersta Sverige 25 600 och i skogslänen endast 6 400. Vid arbetsförmedlingen registrerades en minskning till ca 43 300 arbetslösa. Därav registrerades 8 900 i storstadslänen, 15 500 i övriga syd- och mellansvenska län och 18 900 i skogslänen.

Utvecklingen under våren 1969 och arbetsmarknadsverkets bedömningar för hösten och vintern 1969—1970 kan enligt utskottets mening endast bekräfta behovet av de föreslagna ökade arbetsmarknadspolitiska resurserna för att i samspel med övriga åtgärder öka sysselsättningen, balansera effekterna av strukturförändringar och därmed bidra till en jämnare inkomst- och standardfördelning — inte minst genom att en ökad andel av dessa större resurser kan användas för regionala och eljest selektiva insatser.

Grunden för en fungerande yrkes- och utbildningsrådgivning liksom för samhällets beslut i fråga om utbildningsplaneringen m. m. ligger bl. a. i en bedömning av arbetsmarknadsutvecklingen i vid bemärkelse. Sådana bedömningar berörs i motionerna I: 530 och II: 631 vari föreslås åtgärder för en bättre *prognosverksamhet* så att ungdomens yrkesval kan ske på säkrare grunder. Vidare läggs i motionerna I: 521 och II: 621 fram förslag om utredning angående förbättrad prognosverksamhet för tillgång och efterfrågan på akademiker och andra grupper med lång utbildningstid. Utredningen skulle bl. a. överväga möjligheten att på längre sikt inrätta ett särskilt prognosinstitut för en rullande arbetskraftsbudget.

1968 års utbildningsutredning har fått i uppdrag bl. a. att trots noterade svårigheter söka i stort bedöma samhällets behov av utbildade på lång sikt och därvid hålla sig orienterade om arbetet med 1970 års långtidsutredning. Statistiska centralbyråns arbete med prognoser i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen fortsätter.

Ett statsmakternas uttalande om en önskvärd utveckling på flera områden som grund för ett yrkesval — vartill motionerna I: 530 och II: 631 synes syfta — kan inte anses realistiskt.

Det närmaste syftet med motionerna I: 521 och II: 621 får anses tillgodosett genom tillkomsten av 1968 års utbildningsutredning. Motionerna avstyrks.

I motionerna I: 232 och II: 256 förordas att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna blir föremål för en ingående *analys* i syfte att klarlägga deras effekt i relation till kostnaderna och de samhällsekonomiska verkningarna. I motionerna har erinrats om att de för arbetsmarknadsforskning tillgängliga medlen ökat från 500 000 kr. till 1 000 000 kr., om undersökningarna inom expertgruppen för arbetsmarknadsfrågor m. fl. forskningsprojekt samt om de ökade resurserna för arbetskraftsundersökningarna. Motionärerna har förutsatt att en analys av de arbetsmarknadspolitiska åtgärdernas effekt nu kommer till stånd.

De åtgärder varom motionärerna erinrat bör — som departementschefen anfört — möjliggöra en förbättring av underlaget för beslut om arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet utgår från att däri också ingår önskvärda ytterligare analyser av skilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder enligt motionernas syfte som därmed är till väsentliga delar tillgodosett. Föreslagen framställning till Kungl. Maj:t är därför inte erforderlig.

Låginkomstutredningen tillkallades för att kartlägga låginkomstgrupperna och belysa deras problem. Utredningen består av en sakkunnig, biträdd av elva experter, varav en sedermera valts till ledamot av riksdagens andra kammare. I motion II: 604 föreslås att utredningen kompletteras med flera parlamentariker.

Enligt utskottets mening kan inte utredningens nuvarande uppgifter anses påkalla en föreslagen åtgärd. Motionen avstyrks därför.

Arbetsmarknadsverket. Kungl. Maj:t har föreslagit en medelsanvisning till *arbetsmarknadsstyrelsen* som bl. a. medger att styrelsen tillförs 15 nya tjänster för handläggande personal.

Utskottet har ingen erinran i fråga om de ändamål för vilka medel beräknats.

I sitt utlåtande nr 57 har statsutskottet behandlat ett i motionerna I: 522 och II: 626 framfört förslag om att vid styrelsen inrätta tjänster för två arbetsmarknadskonsulenter för glesbygdsfrågor och därvid yttrat att frågan torde böra prövas av arbetsgruppen för glesbygdsfrågor. Förslaget innebär vidare att anslag skulle anvisas för ändamålet med 150 000 kr. och att riksdagen skulle medge att därmed förenade kostnader i övrigt skulle få bestridas från anslagen till särskilda beredskapsarbeten och till särskilda stödåtgärder i glesbygder.

Med hänvisning till vad utskottet anfört i sitt nämnda utlåtande avstyrks motionerna i den del de rör anslag och finansiering i övrigt. Erforderliga medel torde i och för sig — om tjänsterna inrättas — böra föras upp under arbetsmarknadsstyrelsens förvaltningsanslag.

Förslaget i propositionen såvitt rör *arbetsförmedlingen* innebär bl. a. att medel beräknas för 185 nya tjänster.

Av de nämnda 185 tjänsterna har 147 tjänster beräknats tillföras den allmänna förmedlingen, yrkesvägledningen och arbetsvården, därav 115 för handläggande personal. I motionerna I: 189 och II: 211 har ökningen noterats med tillfredsställelse men framhållits att den är otillräcklig varför riksdagen föreslås hos Kungl. Maj:t begära förslag om en ytterligare förstärkning av yrkesvägledningen och arbetsvårdens personella resurser. Vidare föreslås i motionerna I: 569 och II: 636 att inom ramen för den av Kungl. Maj:t föreslagna ökningen av arbetsvårdstjänstemän en tjänst vid varje länsarbetsnämnd bör inriktas på akquisition av platser för provanställning, arbetsträning i reell miljö, halvskyddad verksamhet m. m.

I fråga om anslagets storlek och medelsberäkningen föreligger endast Kungl. Maj:ts förslag, vilket tillstyrks av utskottet.

Ett ställningstagande till behovet av personal i andra former än genom medelsanvisning kan inte anses påkallat. Utskottet avstyrker därför hemställan i motionerna I: 189 och II: 211 om att begära ytterligare förslag från Kungl. Maj:ts sida.

Förslaget i motionerna I: 569 och II: 636 torde delvis utgå från vissa i motionerna framförda förslag som utskottet behandlar härefter i detta utlåtande. Oavsett detta avstyrker utskottet förslaget i nu behandlad del under erinran om att någon uppdelning av de nya tjänsterna inte föreslagits i statsverkspropositionen. Fördelningen bör göras i samråd med eller av arbetsmarknadsstyrelsen.

Utredning om *förmedling av arbetsobjekt* föreslås i motionerna I: 54 och II: 59. 1968 års riksdag (SU 1968: 63, s. 13) avslög ett liknande förslag.

Utskottet avstyrker motionerna under åberopande av sitt nämnda tidigare utlåtande.

Rörlighetsfrämjande åtgärder. Kungl. Maj:ts förslag i fråga om flyttningens bidrag innebär att verksamheten fortsätter enligt gällande grunder, utom såvitt avser resekostnadsersättning, och att för verksamheten under nästa budgetår beräknas 50 milj. kr.

Flyttningsbidrag i form av respennning utgår som *resekostnadsersättning*, traktamente och flyttningsersättning. Familjeförsörjare som har kostnader för hushåll på två orter kan få bortavistelsebidrag under ett år, efter sex månader dock nedsatt till hälften. Under den tid nedsatt bortavistelsebidrag utgår kan arbetstagarna få resekostnadsersättning för en resa i månaden till hemorten eller för familjemedlem till anställningsorten. Departementschefen förordar att därutöver under de första sex månaderna bidrag skall utgå för en resa per månad till den del resekostnader överstiger 75 kr. I motionerna I: 541 och II: 679 förordas att i dessa fall ersättning lämnas för hela resekostnaden. Förslaget innebär en återgång till reglerna före den 1 juli 1968, regler som ändrades med stöd av riksdagens beslut att godkänna ett införande av bortavistelsebidraget för att schablonisera bidragen för merkostnader.

Utskottet har — med hänsyn bl. a. till den korta tid som det schabloniserade bortavistelsebidraget varit gällande och till att det ej nedsatta bidraget i många fall lämnar utrymme även för resekostnader — nu inte funnit övervägande skäl tala för annan ändring än den av Kungl. Maj:t föreslagna. Motionerna I: 541 och II: 679 avstyrks därför.

I motionerna I: 189 och II: 211 föreslås riksdagen begära en översyn av reglerna för flyttningsbidrag så att respennning även kan utgå till *nyutbildade*. Enligt sedan den 1 juli 1968 gällande och uppmjukade regler (prop. 1968: 1, bil. 13, s. 75) kan flyttningsbidrag utgå till person som inte haft

arbetsanställning under förutsättning att han utbildat sig för yrke där det råder påtaglig arbetslöshet under längre tid efter utbildningens slut eller om annat särskilt skäl föreligger. Motionsförslaget återförs till arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning.

Utskottet har i denna del som departementschefen och mot bakgrund av de uppmjukade reglerna inte funnit det föreliggande några omständigheter som föranleder ett ändrat ställningstagande.

Inlösen av egna hem bedrivs som försöksverksamhet sedan år 1965 och har fr. o. m. innevarande budgetår vidgats att avse inlösen även av bostadsrättslägenheter. Under försöksperioden och t. o. m. den 31 mars 1969 har 200 fastigheter köpts in, varav 135 åter försåts. Ett antal fastigheter har enligt vad utskottet erfarit även direkt förmedlats till köpare utan att statsmedel tagits i anspråk. Inlösen av fastighet sker nu efter taxeringsvärdet eller i vissa fall dels efter särskild värdering enligt taxeringsmässiga grunder, dels för att täcka vissa överskjutande lån för fastigheten. Härmed förenas möjlighet att efterge statlig lånefordran. I motionerna I: 195 och II: 212 förordas att inlösen skall ske efter en värdering grundad på kostnaden för att uppföra en liknande byggnad med avdrag för värde-minskning m. m. 1968 års riksdag behandlade motioner om inlösen efter ett bruksvärde (SU 1968: 63, s. 16).

Syftet med de föreliggande motionerna torde vara att skapa ytterligare garanti mot kapitalförluster genom strukturförändringar i förening med rörlighetsstimulansen. Enligt utskottets mening bör försöksverksamheten fortsätta med nu gällande principer för inlösensummans beräkning.

Arbetsmarknadsutbildningen handhas av arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen. Kungl. Maj:ts förslag innebär att medel beräknas för att under nästa budgetår möjliggöra en sådan expansion att ca 95 000 personer kan få ta del av sådan utbildning. Därav skulle in- emot 55 000 falla inom skolöverstyrelsens verksamhetsområde. Huvudparten av de statliga utgifterna avser kostnader för anordnande av utbildningen och för utbildningsbidrag.

Utbildningsbidrag går ut i form av grundbidrag, hyresbidrag, familjetilllägg och särskilt bidrag. Bidragets storlek är med visst undantag beroende bl. a. av egen och makes inkomst under utbildningstiden. I motionerna I: 189 och II: 211 samt II: 607 förordas ändring av dessa regler så att grundbidraget inte reduceras med hänsyn till makes inkomst och inte heller på grund av t. ex. en liten änkepension. Arbetsmarknadsstyrelsen har i fråga om hänsynen till makes arbetsinkomst framhållit att det är nödvändigt med generösare regler för att få tillräcklig stimulansseffekt. 1968 års riksdag avtog motioner med liknande innehåll. Utskottet ansåg då (SU 1968: 63, s. 18) att de nuvarande reglerna får bedömas som förmånliga och avstyrkte förslagen under åberopande av prioriteringsbedömningen av kostnads-

krävande reformförslag.

Utskottet anser sig på de skäl som anfördes till 1968 års riksdag inte böra tillstyrka motionsförslagen innan utrymme skapats för mer angelägna justeringar.

Mot bakgrund av den för de flesta studerande gällande huvudregeln att utbildningsbidrag inte utgår där studierna kan finansieras med *studiemedel* och i anledning av förslaget i propositionen nr 16 att åldersgränsen för studiemedel höjs från 40 till 45 år har väckts motionerna I: 930 och II: 1065. Däri förordas såvitt nu är i fråga att nya bestämmelser utfärdas som klargör att utbildningsbidrag kan beviljas personer över 40 år om övriga gällande villkor uppfylls.

Motionsförslaget grundas på centrala studiehjälpsnämndens farhågor att en höjning av åldersgränsen skulle medföra att personer mellan 40 och 45 år som genomgår arbetsmarknadsutbildning kan komma att inte längre erhålla utbildningsbidrag. Utskottet erinrar om att från huvudregeln att utbildningsbidrag inte utgår för utbildning vid läroanstalt där studiemedel utgår undantag redan nu kan medges för utbildning som påbörjats under tidigare gällande förutsättningar. Utskottet utgår från att de individuella fall som kan beröras negativt av den nu föreslagna ändringen lämnas motsvarande möjligheter. Någon riksdagens åtgärd är inte erforderlig.

Utbildningsbidrag kan utgå även vid *provanställning* under högst tre månader. Kungl. Maj:t har meddelat särskilda föreskrifter om utbildningsbidrag åt den som inte fyllt 21 år i vilka vissa förutsättningar anges för bidrag. Bidrag i denna form direkt till arbetstagare har kommit till användning endast för äldre i de fall de inte anses behöva annan utbildning än sådan som avser arbetet i det aktuella företaget.

Från anslaget för arbetsmarknadsutbildning m. m. täcks även kostnaderna för bidrag för utbildning i samband med lokalisering av företag och för bidrag till företag för yrkesutbildning av handikappade och av äldre arbetskraft. Därvid utgår avtalsenlig lön till de anställda mot att bidrag utgår till företaget. Denna individuellt upplagda utbildning ersatte år 1958 det tidigare stödet för provanställning för handikappade.

I motionerna I: 569 och II: 636 har förts fram förslag om att utbildningsbidrag skall utgå även för handikappade i yngre åldrar vid provanställning och att bidragstiden skall förlängas till sex månader.

De yngre handikappade bör enligt utskottets mening få en så god yrkesutbildning som möjligt för att få godtagbara försörjningsmöjligheter. Detta bör kunna bäst tillgodoses inom nuvarande utbildningssystem. Vid ett sådant bedömande skulle provanställningen fortfarande vara en anpassningsform för den äldre arbetskraften. Härvid är den gällande tremånaderstiden lämplig och tillräcklig. Utskottet avstyrker motionsförslagen.

I motionerna I: 189 och II: 211 föreslås riksdagen begära ett Kungl.

Maj:ts förslag om statsbidrag till *företagsutbildning* av innebörd dels att bidraget till företagen försöksvis skulle höjas från två till tre kronor för elev och närvarotimme i de fall då anställningen har direkt karaktär av omskolning eller bristyrkesutbildning. Vidare föreslås riksdagen i motionerna I: 232 och II: 256 hemställa att arbetsmarknadsutredningens och arbetsmarknadsstyrelsens förslag om ökad arbetsmarknadsutbildning inom företagen förverkligas vilket innebär ett förordande av det i de förutnämnda motionerna yrkade höjda bidraget.

1968 års riksdag avslög motioner om försöksverksamhet med angivna högre statsbidrag. Utskottet (SU 1968: 63, s. 17) delade därvid den då av departementschefen anförda meningen att kostnadsfördelningen mellan samhället och företagen inte borde ändras — en mening som kommit till uttryck även i de nämnda motionerna I: 189 och II: 211. Utskottet erinrade vidare om att syftet med förslagen om ökad företagsutbildning i viss mån tillgodoses inom försöksverksamheten med lokaliseringsutbildning.

Utskottet har på till föregående års riksdag anförda skäl inte ansett sig kunna tillstyrka förslagen i motionerna. Enligt utskottets mening kan ett bifall till förslagen medföra att kostnader som företagen nu står för skulle föras över på samhället.

En försöksverksamhet med *beställningskurser åt näringslivet* vid något av arbetsmarknadsstyrelsens omskolningscentra föreslås i motionerna I: 554 och II: 671.

Utskottet har ingen invändning mot att arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen får i uppdrag att undersöka möjligheterna att anordna företagskurser inom ledig utbildningskapacitet och mot full kostnadstäckning. Detta bör i anledning av motionerna ges Kungl. Maj:t till känna.

Sysselsättningskapande åtgärder. De differentierade och selektivt styrda sysselsättningskapande åtgärderna utgör en central del av arbetsmarknadspolitiken. Vissa av dessa åtgärder som t. ex. frisläpp av investeringsfondmedel och visst byggande har nära beröring med den ekonomiska politiken och med regionalpolitiken. De ändamål för vilka medel erfordras under arbetsmarknadsanslagen är i huvudsak beredskapsarbeten, industribeställningar och särskilda åtgärder i fråga om sysselsättning av svårplacerad arbetskraft. De åtgärder som riktar sig till handikappade eller av annan anledning svårplacerade har särskilt betonats i statsverkspropositionen.

Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning motsvarar i fråga om allmänna beredskapsarbeten anslagen på riksstaten för innevarande budgetår och i fråga om särskilda beredskapsarbeten anslagen på riksstat och tilläggsstat. Utskottet har ingen erinran mot dessa medelsberäkningar.

Beredskapsarbetenas *inriktning* på arbetsobjekt bör som utskottet strök under i sitt utlåtande nr 27 bedömas från huvudprincipen att arbetena skall vara angelägna och kunna på ett ändamålsenligt sätt fogas in i utvecklings-

planerna. Därvid kommer även den regionalpolitiska planeringen att få lämna vägledande underlag.

Frågan om ett ökat byggande av vägar som beredskapsarbete tas upp i motionerna I: 53 och II: 62 samt I: 112 och II: 124. I det förstnämnda motionsparet förordas byggande av enskilda vägar i större omfattning som kommunala beredskapsarbeten med statsbidrag till kostnaderna. I samtliga nämnda motioner förutsätts att vägarbeten i denna form anordnas i områden med låg sysselsättning och sålunda nära de arbetslösas hemorter.

Utskottet avstyrker motionerna med hänvisning till vad utskottet yttrat i sitt nämnda utlåtande nr 27. Enligt utskottets mening har även motionernas syften faktiskt kommit att tillgodoses i väsentlig grad.

Industribyggnader med visst undantag och turistanläggningar m. m. till en kostnad över 250 000 kr. får inte utföras som beredskapsarbeten utan Kungl. Maj:ts medgivande. Dessa regler återförs till de av 1964 års riksdag antagna grunderna för en gränsdragning mellan arbetsmarknadspolitiska och lokaliseringspolitiska syften.

Förslag läggs fram i motionerna I: 111 och II: 125 — som även tidigare år — om att även lokaler för hantverks-, industri- och serviceföretag som inrymmer lokaler utöver dem som avsetts för lokal service bör få uppföras som kommunalt beredskapsarbete och med statsbidrag eller även på annat sätt med rätt till statsbidrag. Motionerna I: 116 och II: 129 avser att Kungl. Maj:ts förbehållna beslutanderätt — vilket även tidigare föreslagits — delegeras till arbetsmarknadsstyrelsen i fråga om industribyggnader och turistanläggningar m. m. i tätorter i glesbygden.

Enligt utskottets mening har det arbetsmarknadspolitiska syftet med motionerna redan tillgodosetts. I fråga om motionerna I: 111 och II: 125 har utskottet vidare funnit att det inte heller är motiverat att genom särskilda statsbidrag över kommunerna lämna ett företagsstöd. Det i motionerna I: 116 och II: 129 åsyftade stödet till vissa orter bör bedömas inom lokaliseringsstödet ram. Utskottet avstyrker motionerna och erinrar även om att uppförande av åsyftade byggnader ofta faller utom den kommunala kompetensen enligt nuvarande praxis. Slutligen erinras om pågående utredning angående det fortsatta lokaliseringsstödet.

Hemställan i motionen II: 350 såvitt avser lokaliseringsmedel behandlas i utskottets utlåtande nr 57. I detta sammanhang tar utskottet upp hemställan i övrigt om vad sålunda avser förslaget att riksdagen måtte besluta att arbetsmarknadsmedel i ökad omfattning används för kommunala fritidsanläggningar.

Angelägenhetsbedömningen måste göras från fall till fall i enlighet med statsmakternas principer för inriktningen av beredskapsarbetena och med beaktande av de regionalpolitiska målsättningarna. Ett generellt uttalande av föreslagen typ är därför inte realistiskt i detta sammanhang.

I motionerna I: 984 och II: 1130 förordas att beredskapsarbeten i arbets-

marknadsstyrelsens och vägverkets regi i större utsträckning skall uppdras åt befintliga *entreprenadföretag* och inte handhas inom den egna byggande verksamheten.

Frågeställningen såvitt rör arbetsmarknadsverkets byggande verksamhet behandlades av 1966 års riksdag (prop. 1966: 52, s. 251—253, SU 107, s. 35). Departementschefen uttalade i fråga om allmänna beredskapsarbeten att det borde från fall till fall klarläggas i vilken form arbetet kan drivas på billigaste sätt utan att de arbetsmarknadspolitiska intressena efterställs. De särskilda beredskapsarbetena ställer ofta sådana särskilda krav på arbetsledning och kurativ verksamhet m. m. att de inte kan tillgodoses inom den vanliga entreprenadformen.

Enligt uppgifter i arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning upphandlades 1967/68 ett sjuttiototal entreprenader för en kostnad av ca 50 milj. kr., inom ramen för det till ca 210 milj. kr. uppgående byggandet i styrelsens regi. Entreprenadandelen beräknades för innevarande budgetår öka till ca 100 milj. kr. Förslaget om anslag till förrådsverksamheten för nästa budgetår utgår i fråga om maskiner endast från ersättningsanskaffning som inte ökar styrelsens totala bygganderesurser.

Utskottet har med hänvisning till det anförda — och med erinran om att i arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet också ingår en i samband därmed bedriven utbildning av maskinförare för näringslivets behov — inte funnit anledning till något riksdagens uttalande.

Utskottet har i fråga om *industribeställningar* ingen erinran mot vad departementschefen anfört (s. 50—51).

Speciella åtgärder för svårplacerad arbetskraft. Ett flertal åtgärder i detta syfte redovisas under de selektiva utbildnings- och sysselsättningsskapande åtgärderna. I detta sammanhang tas upp de speciella åtgärderna. Som utskottet anför har dessa åtgärder anslagsmässigt särskilt betonats i Kungl. Maj:ts förslag.

Arkivarbete är liksom beredskapsarbete en arbetslöshetshjälp som har utvecklats till en form av arbetsträning och skyddat arbete. I statsrådsprotokollet refereras resultaten av en översyn av arkivarbetsverksamheten. I anslutning härtill har departementschefen delat den vid översynen framkomna åsikten att det inte är realistiskt att räkna med att arkivarbetet kan inordnas i den kommunala skyddade verksamheten. För vissa sedan längre tid i statens tjänst verksamma arkivarbetare bör enligt departementschefen inrättas personliga tjänster med lönegradsplacering enligt Kungl. Maj:ts beslut. Lönesättningen i övrigt vid arkivarbete bör enligt departementschefen bestämmas centralt av arbetsmarknadsstyrelsens löne-delegation med möjlighet att delegera vissa beslut till länsarbetsnämnderna. Slutligen förordar departementschefen att marknadsmässigt pris tas ut för de tjänster som utförs av kontorsarbetscentralerna, förut kallade

arkivarbetscentraler.

Enligt vad utskottet erfarit har arkivarbetarna sedermera erbjudits medlemskap i facklig arbetstagarorganisation.

Vad departementschefen förordat om att *personliga tjänster* inrättas för vissa arkivarbetare innebär att kostnaderna kommer att belasta respektive myndighets förvaltningsanslag. I motionen II: 608 föreslås riksdagen besluta att dessa tjänster som inrättas över ett av arbetsmarknadsstyrelsen disponerat centralt anslag.

Enligt utskottets mening bör personliga tjänster för vissa arkivarbetare inrättas enligt Kungl. Maj:ts förslag vid myndighet eller annan statlig institution inom ramen för medel som finns eller ställs till institutionens disposition. Förslaget i motionen II: 608 kan medföra att syftet att normalisera anställningsförhållandena kan motverkas. Motionen avstyrks därför i denna del.

Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t vidtar åtgärder i syfte att främja initiativ till föreslagna fasta anställningar i samtliga de fall där det kan vara befogat.

I fråga om lönesättningen för såväl de berörda personliga tjänsterna som för övriga i arkivarbete har utskottet i och för sig ingen erinran mot vad departementschefen anfört. Kungl. Maj:t bör äga meddela erforderliga bestämmelser därom med de eventuella ändringar till vilka utvecklingen kan föranleda.

I den nämnda motionen II: 608 föreslås vidare att det bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att debitera skäliga *priser vid kontorsarbetscentralerna* och att sålunda marknadsmässiga priser inte bör tas ut som enligt departementschefens förordande.

Utskottet avstyrker motionen i denna del på de grunder som departementschefen (s. 68) utförligt redovisat.

Gällande regler för *näringshjälp* m. m. omfattar näringshjälp som bidrag eller räntefritt lån samt därutöver räntebärande lån till handikappade till stöd för att börja eller fortsätta verksamhet som egen företagare, bidrag till handikappad för redskap eller verktyg som behövs för arbetsanställning, bidrag till arbetsgivare till särskilda anordningar på arbetsplatsen för anställd handikappad samt bidrag och lån till handikappade för anskaffning av motorfordon.

Näringshjälp utgår med högst 12 000 kr. helt eller delvis som bidrag eller räntefritt lån. I motionerna II: 61, I: 107 och II: 202 samt I: 189 och II: 211 föreslås som i arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning att detta maximibelopp höjs till 15 000 kr.

Utskottet erinrar om att näringshjälpen förbättrats under de senaste åren. De stora och ökande medelsanspråken i övrigt medför att reformer av denna karaktär får stå tillbaka i prioriteringen.

Förslag som torde innebära att bidrag till *särskilda anordningar på ar-*

betsplatsen för handikappad skall kunna lämnas även för en företagarens egen arbetsplats förs fram i motionen II: 61 samt I: 113 och II: 132. Motsvarande förslag har framförts av arbetsmarknadsstyrelsen och berörs även i motionerna I: 189 och II: 211.

I de nämnda motionerna I: 113 och II: 132 föreslås vidare att maximibeloppet för dessa bidrag — som utgår med belopp som motsvarar halva kostnaden för anordningarna — höjs från nuvarande 12 000 kr. till 15 000 kr. eller i särskilda fall får utgå med tre fjärdedelar av kostnaden, dock högst 20 000 kr.

Utskottet har förutsatt att behovet av en utvidgning av bidragsgivningen till att avse i motionerna nämnda anordningar för företagarens egen arbetsplats prövas av Kungl. Maj:t med beaktande av bidragets syfte.

En höjning av bidragsandelen för bidrag inom nuvarande område torde inte nu få anses erforderligt grundad. En höjning av maximibeloppen får även stå tillbaka vid prioriteringen av de ökade medelsanspråken.

I fråga om *bidrag och lån till motorfordon* gäller att bidrag efter inkomst- och förmögenhetsprövning kan utgå med högst 12 000 kr. vid anskaffning av fordon. I stället för dessa bidrag kan utan inkomstprövning lämnas bidrag till särskilda erforderliga anordningar på fordonet. Den som efter den ekonomiska prövningen fått reducerat bidrag kan i vissa fall få räntefritt lån motsvarande reduktionen.

I motionerna I: 542 och II: 649 föreslås att maximibeloppet för det inkomstprövade bidraget höjs till 15 000 kr. som en tillfällig åtgärd i avvaktan på förslag från handikapputredningen.

Utskottet har inte funnit skäl att innan utredningsförslaget läggs fram ompröva bidragsreglerna.

Sk y d d a d o c h h a l v s k y d d a d s y s s e l s ä t t n i n g främjas genom bidrag till huvudmännen för arbetsvårdsverkstäderna och till företag och numera även kommunala arbetsgivare för s. k. halvskyddad sysselsättning. Frågor om den skyddade sysselsättningen utreds bl. a. av i augusti 1968 tillkallade sakkunniga.

Kungl. Maj:ts förslag till *ram för anordningsbidrag* tillstyrks.

Utskottet tillstyrker även Kungl. Maj:ts förslag i *anslagsfrågorna*. Möjlighet öppnas därigenom bl. a. för en kraftigt ökad bidragsgivning för en försöksverksamhet med nya former av bidrag till halvskyddad sysselsättning.

Utskottet erinrar i detta sammanhang om att en preliminär garantilöneuppgörelse träffats mellan arbetsmarknadsparterna för ca 10 000 anställda vid skyddade verkstäder. Frågans vidare behandling är delvis beroende av pågående utredningsarbete.

I motionerna I: 539 och II: 595 förordas att utredningen om den skyddade sysselsättningen även bör beakta frågor om bidrag för *ersättningsanskaffning av maskiner* samt om bidrag för *inackorderingshem och resekostnader*.

Enligt vad utskottet erfarit torde frågorna komma att beröras inom pågående utredningsarbete. Någon riksdagens åtgärd är inte erforderlig.

Departementschefen har (s. 86) anmält sin avsikt att föreslå Kungl. Maj:t ändrade regler för en *vidgad försöksverksamhet* för stöd till halvskyddad sysselsättning. De medel som beräknats för ändamålet, 26,5 milj. kr., överstiger med 14,5 milj. kr. de för innevarande budgetår beräknade.

Utskottet förordar att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att erinran inte görs mot vad departementschefen anfört.

Ändrade riktlinjer för försöksverksamheten föreslås i motionerna I: 569 och II: 636 bl. a. så att bidrag kan utgå även för enstaka platser. Ett liknande förslag läggs fram i motionerna I: 189 och II: 211 där det förordas att bidrag utgår även till företag med mindre än fem anställda.

I motionerna I: 569 och II: 636 föreslås vidare att bidraget höjs från 2 500 kr. till 3 500 kr. för halvår.

I motionerna I: 580 och II: 658 anförs att ingen erinran riktas mot statsbidragets storlek men att samhället bör åta sig en större kostnadsandel än hittills genom ändrad tillämpning i fråga om statsbidrag för redan omställda och en liberalare tillämpning i fråga om personanvisning. Förslaget i motionerna I: 569 och II: 636 innebär att den nuvarande tillämpningen med bidrag för lika många förut anställda som för antalet platser till arbetsförmedlingens förfogande bör skrivas in i en uttrycklig regel.

Ändrade regler för försöksverksamheten förordas vidare i motionerna I: 535 och II: 610. Förslaget syftar till att öppna bidragsmöjlighet i denna ordning för äldre småbrukare med olika grad av fysiska handikapp.

Utskottet är inte berett att i detta sammanhang tillstyrka ett beslut av riksdagen angående höjning av bidragsbeloppen och avstyrker motionerna I: 569 och II: 636 i denna del.

Frågorna om förutsättningarna för stödet även i övrigt bör prövas av Kungl. Maj:t inom ramen för en fortsatt vidgad försöksverksamhet. Statsmakterna bör med därav vunna erfarenheter få underlag för nya sakbedömanden. Motionerna I: 189 och II: 211 samt I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga liksom motionerna I: 580 och II: 658 avstyrks under erinran även om att förslagen i väsentliga delar rör regler som inte heller nu är bundna genom riksdagens beslut.

1968 års riksdag (SU 1968: 63, s. 19) avskog motioner om småbruk som arbetsplats för halvskyddad sysselsättning. Med hänvisning till vad utskottet då yttrade och med erinran om i detta utlåtande behandlade regler för omställningsbidrag avstyrker utskottet motionerna I: 535 och II: 610.

Bidrag för arbetsbiträde kan utgå till arbetsgivare som anställer synskadad eller annan svårt handikappad person om den anställde vållar väsentligt högre utgifter därför än normalt.

Departementschefen har vid Kungl. Maj:ts behandling av dessa frågor (s. 86) anmält en av De blindas förening gjord framställning om bidrag till

arbetsbiträde åt föreningens blinda eller svårt synskadade konsulenter. I motionen II: 674 föreslås ett riksdagens uttalande i syfte att undanröja en sådan tolkning av Kungl. Maj:ts ställningstagande att föreningen och andra med likartade ambitioner inte skulle vara berättigade till bidrag och att de före försöksverksamhetens början anställda inte skulle få statligt stöd.

Enligt utskottets mening bör föreningen och liknande arbetsgivare inte vara förhindrade att enligt gällande regler få bidrag till arbetsbiträde såvitt inte kostnaderna lagts till grund för statligt stöd i andra former. Med hänsyn till syftet att skapa nya arbetstillfällen bör dock här behandlade bidrag utgå för tidigare anställd personal endast i särskilda fall. Vad utskottet anfört bör riksdagen i anledning av motionen II: 674 ge Kungl. Maj:t till känna.

Förslag om att bidrag för arbetsbiträde får utnyttjas även för småföretagare med nedsatt arbetsförmåga förs fram i motionerna I: 569 och II: 636. Förslaget syftar enligt motionerna till att de småbrukare, innehavare av mindre affärsrörelser och andra i t. ex. avfolkningsbygder som är svårplacerade på arbetsmarknaden skall komma i åtnjutande av bidrag.

Ett stöd som inte primärt syftar till att skapa nya arbetstillfällen bör enligt utskottets mening inte anordnas i föreslagen form. Motionerna I: 569 och II: 636 avstyrks i denna del under erinran om vad utskottet härefter yttrar i fråga om vissa föreslagna nya stödformer.

Vidare tas i motioner upp vissa förslag om nya stödformer, främst med anknytning till jordbruk och glesbygd.

Förslag om ett *särskilt statligt kreditstöd* i arbetsmarknadsmyndigheternas regi läggs fram i motionen II: 615. Det föreslagna stödet skulle lämnas i glesbygder för förvärv och rationalisering av fastigheter där jord- och skogsbruk i förening med annan närliggande verksamhet ger full sysselsättning för minst en familj. I motionen framhålls att eventuellt därav följande avvikelser från de jordbrukspolitiska målsättningarna produktmässigt är så små att de kan försummas i ett arbetsmarknadspolitiskt sammanhang. Med dessa frågor sammanhänger förslaget i motionerna I: 538 och II: 639 om ett *näringsstöd för upprustning av byggnader på jordbruksfastighet* närmast i de fall då arealen ännu är för liten för att erforderliga lån skall kunna erhållas.

Enligt utskottets mening är de arbetsmarknadspolitiska aspekterna i samband med även jordbruksrationaliseringen väl värda att beakta. Därav följer dock inte att ett kreditstöd för bl. a. fastighetsförvärv kan anses vara en lämplig form att nå arbetsmarknadseffekter. Förslaget har i huvudsak lokaliseringspolitisk karaktär genom att arbetskraften knyts till fastighet i en glesbygdsregion. Den föreslagna kommunala beredningen kan inte uppväga de farhågor som följer av att stödet knyts till jordbruksfastigheten och inte till den kompletterande verksamheten enligt möjligheter som delvis redan nu står öppna. Motionen II: 615 avstyrks därför.

Vad närmast angår motionerna I: 538 och II: 639 har utskottet inte fun-

nit skäl förorda ett arbetsmarknadsmässigt bidrag som alternativ till lån inom jordbrukspolitikens område. För fastigheter som avses bestå torde bostadslåneformen inom sitt område erbjuda ett åsyftat kreditalternativ. I den mån frågan kommer att gälla avvägningen mellan flyttning eller ett fortsatt brukande torde de sedermera i propositionen nr 59 framlagda förslagen angående omställningsbidrag kunna delvis tillgodose motionärernas syften.

Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t även fortsättningsvis beaktar de särskilda svårigheter som inte endast för småbrukarnas del följer av bindningen till en lokal arbetsmarknad i glesbygd.

I detta sammanhang behandlas även hemställan i motionerna I: 569 och II: 636 om en *utredning* för att samordna och snabbt åstadkomma resultat av utredningsarbetet rörande handikappades inkomst- och skatteförhållanden.

Utskottet har förutsatt att samordningen och initiativen även på detta område sker utan någon riksdagens särskilda åtgärd. Motionerna avstyrks i denna del.

Kontant stöd vid arbetslöshet. Bidraget till arbetslöshetskassorna enligt före den 1 juli 1968 gällande grunder har för nästa budgetår beräknats till ca 170 milj. kr. eller till ca 55 milj. kr. mer än anslaget för innevarande budgetår. Statens kostnader för det nya förlängningsbidraget, omställningsbidraget och kommunala kontantunderstöd har — i avvaktan på erfarenheter — beräknats till oförändrat ca 60 milj. kr.

Statligt omställningsbidrag infördes från och med den 1 juli 1968 som en temporär åtgärd till stöd för äldre arbetslösa i avvaktan på resultatet av den pågående KSA-utredningen. Stödet utgår med 800 kr./månad, vilket belopp under vissa förutsättningar skall nedsättas. I proposition nr 59 föreslås nu att nedsättning på grund av tidigare inkomst inte skall ske lägre än till ett *minimibelopp* av 400 kr. Anknytande förslag har förts fram i motioner. Sålunda föreslås i motionerna I: 189 och II: 211 samt I: 965 och II: 1110 att bidrag oavsett överförsäkringsbestämmelserna inte får sättas lägre än 500 kr./månad. I motionerna I: 543 och II: 609 föreslås en översyn av bestämmelserna som bl. a. skulle syfta till ett minimibelopp om exempelvis halva omställningsbidraget. Nedsättningsreglerna ligger delvis till grund även för yrkandet om en översyn i motionerna I: 573 och II: 655.

Utskottet har med beaktande av de bakom Kungl. Maj:ts förslag liggande omständigheterna ingen erinran mot att bidraget reduceras på grund av inkomst till lägst 400 kr. eller, i fråga om halvt bidrag, 200 kr. Minimikostnaden under ett år beräknas till drygt 500 000 kr.

Därigenom är motionsförslagen på denna punkt helt eller till övervägande del tillgodosedda.

Bland stödförutsättningarna ingår att bidragstagaren skall *stå till arbets-*

marknadens förfogande. Detta innebär bl. a. att en företagare för att bli berättigad till stöd skall ha lämnat den rörelse som inte gav honom rimlig försörjning. En kvarstående syssla av ganska begränsad omfattning hindrar dock inte bidrag. Utskottet (SU 1968: 64) avstyrkte enhälligt till 1968 års riksdag motioner som avsåg att öppna möjlighet till bidrag även vid ett begränsat arbetskraftsutbud.

I motionerna I: 371 och II: 435 förordas möjlighet för vissa småbrukare och jämställda att få välja mellan bidrag enligt gällande regler eller ett jämkat bidrag om han behåller jordbruket eller rörelsen. Den i motionerna I: 543 och II: 609 föreslagna översynen syftar även till att avvecklingsbestämmelserna för egna företagare utformas så att det avgörande blir om sökanden står till arbetsmarknadens förfogande oavsett om företaget definitivt avvecklats eller ej.

Utskottet delar den i motionerna I: 543 och II: 609 anförda meningen att huvudregeln om att sökanden skall stå till arbetsmarknadens förfogande bör upprätthållas. Med hänsyn till att KSA-utredningen uppgetts komma att behandla tillämpningsfrågorna i övrigt kan utskottet inte tillstyrka någon riksdagens åtgärd.

Även *övriga frågor* om tillämpningen m. m. av omställningsbidragen som tagits upp i motionerna I: 543 och II: 609, I: 573 och II: 655 samt I: 965 och II: 1110 torde komma att tas upp av KSA-utredningen. Någon riksdagens åtgärd för att påkalla ytterligare prövning är därför inte erforderlig.

Anslag m. m. Utskottet har förut (s. 11) behandlat frågan om anslag för arbetsmarknadskonsulenter.

Mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisningar m. m. har inte ställts avvikande motionsyrkanden. Utskottet har ingen invändning mot medelsberäkningarna och tillstyrker propositionsförslagen.

Utskottets hemställen

Utskottet erinrar om att till arbetsmarknadsanslagen anknytande frågor behandlas i dess utlåtanden nr 57 och 59 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 42 och 43 och hemställer

1. beträffande prognosverksamheten att riksdagen avslår motionerna I: 521 och II: 621 samt I: 530 och II: 631,
2. beträffande analys av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna att riksdagen avslår motionerna I: 232 och II: 256 såvitt nu är i fråga,
3. beträffande låginkomstutredningen att riksdagen avslår motionen II: 604,
4. beträffande begäran om ytterligare förslag om personal för arbetsförmedlingen att riksdagen avslår motionerna I: 189 och II: 211 såvitt nu är i fråga,

5. beträffande inriktningen av vissa arbetsvårdstjänster att riksdagen avslår motionerna I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga,

6. beträffande förmedling av arbetsobjekt att riksdagen avslår motionerna I: 54 och II: 59,

7. beträffande flyttningsbidrag i form av resekostnadsersättning vid bortavistelse att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag avslår motionerna I: 541 och II: 679,

8. beträffande flyttningsbidrag i form av respensning till nyutbildade att riksdagen avslår motionerna I: 189 och II: 211 såvitt nu är i fråga,

9. beträffande inlösen av egnahem att riksdagen avslår motionerna I: 195 och II: 212,

10. beträffande inkomstprövningen för utbildningsbidrag att riksdagen avslår motionerna I: 189 och II: 211 samt II: 607, de två förstnämnda såvitt nu är i fråga,

11. beträffande utbildningsbidrag då studiemedel kan utgå att riksdagen avslår motionerna I: 930 och II: 1065 såvitt nu är i fråga,

12. beträffande utbildningsbidrag vid provanställning att riksdagen avslår motionerna I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga,

13. beträffande företagsutbildning att riksdagen avslår motionerna I: 189 och II: 211 samt I: 232 och II: 256, samtliga såvitt nu är i fråga,

14. beträffande beställningskurser åt näringslivet att riksdagen i anledning av motionerna I: 554 och II: 671 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,

15. beträffande beredskapsarbete i form av vägbyggande att riksdagen avslår motionerna I: 53 och II: 62 samt I: 112 och II: 124,

16. beträffande beredskapsarbete i form av uppförande av vissa industri- och hantverkslokaler, m. m., att riksdagen avslår motionerna I: 111 och II: 125 samt I: 116 och II: 129,

17. beträffande beredskapsarbete i form av kommunala fritidsanläggningar att riksdagen avslår motionen II: 350 såvitt nu är i fråga,

18. beträffande beredskapsarbete genom entreprenadföretag att riksdagen avslår motionerna I: 984 och II: 1130,

19. beträffande personliga tjänster för vissa arkivarbetare att riksdagen avslår motionen II: 608 såvitt nu är i fråga,

20. beträffande priser vid kontorsarbetscentralerna att riksdagen avslår motionen II: 608 såvitt nu är i fråga,

21. beträffande maximibelopp för näringshjälp att riksdagen avslår motionerna II: 61, I: 189 och II: 211 samt I: 107 och II: 202, de tre förstnämnda såvitt nu är i fråga,

22. beträffande bidrag för särskilda anordningar på arbetsplats att riksdagen avslår motionerna II: 61 samt I: 113 och II: 132, den förstnämnda såvitt nu är i fråga,

23. beträffande bidrag och lån till motorfordon att riksdagen avslår motionerna I: 542 och II: 649,

24. beträffande tilläggsdirektiv till utredningen om der skyddade sysselsättningen att riksdagen avslår motionerna I: 539 och II: 595,

25. beträffande vidgad försöksverksamhet för stöd till halvskyddad sysselsättning att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,

26. beträffande riksdagens beslut om ändrade grunder för försöksverksamhet med halvskyddad sysselsättning att riksdagen

a. vad avser höjda bidragsbelopp avslår motionerna I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga,

b. vad avser tillämpningen avslår motionerna I: 189 och II: 211, I: 569 och II: 636 samt I: 580 och II: 658, de fyra förstnämnda såvitt nu är i fråga,

c. vad avser vissa småföretagare m. fl. avslår motionerna I: 535 och II: 610,

27. beträffande bidrag för arbetsbiträde i vad avser De blindas förening m. fl. att riksdagen i anledning av motionen II: 674 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,

28. beträffande bidrag för arbetsbiträde i vad avser vissa småföretagare m. fl. att riksdagen avslår motionerna I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga,

29. beträffande ett statligt kreditstöd att riksdagen avslår motionen II: 615,

30. beträffande ett näringsstöd att riksdagen avslår motionerna I: 538 och II: 639,

31. beträffande utredning om samordning av handikapp-utredningar m. m. att riksdagen avslår motionerna I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga,

32. beträffande minimibelopp för statligt omställningsbidrag att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 189 och II: 211, I: 543 och II: 609, I: 573 och II: 655 samt I: 965 och II: 1110, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådspro-

tokollet förordats,

33. beträffande avvecklingsbestämmelserna i samband med statligt omställningsbidrag att riksdagen avslår motionerna I: 371 och II: 435 samt I: 543 och II: 609, de två sistnämnda såvitt nu är i fråga,

34. beträffande villkoren för statligt omställningsbidrag i vad de ej behandlats under 32 och 33 att riksdagen avslår motionerna I: 543 och II: 609, I: 573 och II: 655 samt I: 965 och II: 1110 såvitt nu är i fråga,

35. att riksdagen medger, att Kungl. Maj:t får bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1969/70 besluta om avskrivning av lånefordran uppkommen inom arbetsmarknadsverket i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag,

36. att riksdagen

a. medger att beslut om anordnande av verkstäder för handikappade under budgetåret 1969/70 får meddelas intill ett belopp av 25 000 000 kr.,

b. bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om ökning av den under a upptagna ramen,

37. beträffande anslag för arbetsmarknadskonsulenter m. m. att riksdagen avslår motionerna I: 522 och II: 626 såvitt nu är i fråga,

38. att riksdagen för budgetåret 1969/70 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar

a. till *Arbetsmarknadsstyrelsen* ett förslagsanslag av 38 100 000 kr.,

b. till *Arbetsförmedlingen* ett förslagsanslag av 154 200 000 kr.,

c. till *Allmänna beredskapsarbeten m. m.* ett reservationsanslag av 445 000 000 kr., varav förslagsvis 140 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

d. till *Särskilda beredskapsarbeten m. m.* ett reservationsanslag av 425 000 000 kr., varav förslagsvis 50 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

e. till *Förläggningsbyggnader m. m.* ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.,

f. till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrädsverksamhet* ett reservationsanslag av 1 000 kr.,

g. till *Arbetsmarknadsutbildning m. m.* ett förslagsanslag av 485 000 000 kr.,

h. till *Kontant stöd vid arbetslöshet* ett förslagsanslag av 230 000 000 kr.,

i. till *Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade* ett förslagsanslag av 28 000 000 kr.,

j. till *Bidrag till driften av verkstäder för handikappade* ett förslagsanslag av 57 000 000 kr.,

39. att riksdagen medger att återstående medel av anslagen får disponeras även under budgetåret 1969/70 i vad avser

a. det på riksstaten för budgetåret 1960/61 senast uppförda reservationsanslaget *Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor*,

b. det på riksstaten för budgetåret 1965/66 senast uppförda reservationsanslaget *Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade*,

40. att riksdagen avslår här upptagna motioner till den del de ej blivit under 1—39 särskilt berörda eller behandlas i annat utskottsutlåtande.

Stockholm den 29 april 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Birger Andersson (s), Rikard Svensson (s), Axel Andersson (fp), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Wååg (s), Kaijser (m), fru Lilly Ohlsson (s) och fru Elvy Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Bohman (m), Almgren (s), Mellqvist (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Bergman (s), Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Fagerlund (s), Eskel (s), fru Holmberg (s), fröken Ljungberg (m), herrar Nilsson i Kristianstad (s), Mundebo (fp) och Sjönell (cp).

Reservationer

1. beträffande *prognosverksamheten* av herr Bengtson (cp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Nilsson i Tvärålund (cp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 10 som börjar med »Det närmaste» och slutar med »Motionerna avstyrks» bort ha följande lydelse:

»Tillkallandet av utbildningsutredningen, långtidsutredningens arbete och prognosarbetet i övrigt är värdefulla åtgärder för att få en så god överblick som möjligt av utbildnings- och yrkesvalssituationen. Det är emellertid inte tillräckligt med punktvisa insatser. Som anförts i motionerna I: 521 och II: 621 bör det övervägas att överföra dessa uppgifter till ett särskilt prognosinstitut som till grund för sin verksamhet får möjlighet att lägga en rullande

arbetskraftbudget. Motionerna om utredning i sådant syfte tillstyrks därför.»

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

»1. beträffande prognosverksamheten att riksdagen med bifall till motionerna I: 521 och II: 621 samt med avslag å motionerna I: 530 och II: 631 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

2. beträffande en *analys av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna* av herr Kaijser (m).

3. beträffande *låginkomstutredningen* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 11 som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »avstyrks därför» bort ha följande lydelse:

»Utredningens uppgifter att belysa låginkomstgruppernas problem knyter direkt an till de angelägna åtgärder som måste vidtas för att lösa dessa. Utskottet finner det därför önskvärt att utredningen redan nu kompletteras med parlamentariska ledamöter enligt förslaget i motionen II: 604. Vikten av att även delförslag kan framläggas och nödvändigheten av deras parlamentariska förankring stöder ytterligare förslaget.»

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

»3. beträffande låginkomstutredningen att riksdagen med bifall till motionen II: 604 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

4. beträffande *förmedling av arbetsobjekt* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 12 som börjar med »Utskottet avstyrker» och slutar med »tidigare utlåtande» bort ha följande lydelse:

»Det har i och för sig inte bestritts att det är angeläget att på alla sätt ta till vara tillgängliga produktionsresurser. Ett i den reguljära arbetsmarknadspolitiken ännu inte prövat sätt är att förmedla arbetsobjekt. Förutom ett bättre utnyttjande av resurserna skulle därav också följa önskvärda sekundäreffekter av en sysselsättnings-spridning. Praktiska försök har gjorts inom vissa sektorer av näringslivet genom dess branschorganisationer. Det kan mot bakgrund av dessa försök inte sägas vara organisatoriskt orea-

listiskt att utvidga verksamheten till en medverkan även av t. ex. arbetsmarknadsorganen och företagareföreningarna. I enlighet med förslaget i motionerna I: 54 och II: 59 bör därför möjligheterna av sådana åtgärder utredas.»

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

»6. beträffande förmedling av arbetsobjekt att riksdagen i anledning av motionerna I: 54 och II: 59 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

5. beträffande *flyttningsbidrag till nyutbildade* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Enskog (fp) och Mundebo (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 13 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »ändrat ställningstagande» bort ha följande lydelse:

»Trots att numera gällande regler innebär en förbättring av bidragsmöjligheterna kvarstår de arbetsmarknadsmässiga motiven för att lämna respennning i första hand då lämplig anställning inte kan erhållas på utbildnings- eller hemorten och på detta sätt jämställa de nyutbildade med dem som fått arbetsmarknadsutbildning. Förslaget i motionerna I: 189 och II: 211 tillstyrks därför.»

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

»8. beträffande flyttningsbidrag i form av respennning till nyutbildade att riksdagen med bifall till motionerna I: 189 och II: 211, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

6. beträffande *inkomstprövningen för utbildningsbidrag* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 14 som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »angelägna justeringar» bort ha följande lydelse:

»Som arbetsmarknadsstyrelsen framhållit är det särskilt mot bakgrund av prognosen för utvecklingen av arbetskraftstillgångarna angeläget att undanröja hinder som försvårar en ökad yrkesverksamhet. Arbetsmarknadsutredningen anförde att starka skäl talade för att grundbidraget alltid borde utgå oducerat. Samma syfte att stimulera icke yrkesverksamma till att efter utbildning återgå till arbetsmarknaden bör också leda till att andra med underhållsbidrag jämförbara inkomster, t. ex. en liten efterlevandepension, inte skulle minska grundbidraget. Med hänsyn härtill och till att merkostnaden för en sådan reform får anses jämförelsevis liten tillstyrker utskottet det i motionerna I: 189 och II: 211 samt II: 607 framlagda förslaget.»

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

»10. beträffande inkomstprövningen för utbildningsbidrag att riksdagen med bifall till motionerna I: 189 och II: 211 samt II: 607, de två förstnämnda såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

7. beträffande *utbildningsbidrag vid provanställning* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 14 som börjar med »De yngre» och slutar med »avstyrker motionsförslagen» bort ha följande lydelse:

»Den gällande huvudlinjen att ge de yngre handikappade de allmänt bästa förutsättningarna för ett yrkesarbete genom utbildning, prövning och träning bör bibehållas. Det nuvarande utbildningsbidragssystemet bör dock i enlighet med förslagen i motionerna I: 569 och II: 636 öppnas även för yngre handikappade i provanställning. I många enskilda fall kan därmed vinnas en fullgod utbildning samtidigt som syftet nås att övervinna en arbetsgivares eventuella tveksamhet. Provanställningstiden bör enligt motionerna i dessa fall förlängas till sex månader.»

dels utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

»12. beträffande utbildningsbidrag vid provanställning att riksdagen med bifall till motionerna I: 569 och II: 636, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

8. beträffande *företagsutbildning* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Bengtson (cp), Nyman (fp), Kaijser (m), fru Elvy Olsson (cp), herrar Bohman (m), Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), fröken Ljungberg (m), herrar Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 15 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »på samhället» bort ha följande lydelse:

»En utvidgad yrkesutbildning inom företagen öppnar nya möjligheter att förvärva vissa grundläggande yrkeskunskaper och tillgodoser även behovet av yrkesmässig anpassning till ändrad produktionsteknik och utbildning för speciella yrkesuppgifter. Intresset hos företagen för en utveckling av denna utbildning bör främjas genom en vidgad försöksverksamhet i fråga om stimulansbidragen. Dessa bör därför höjas för att få en ökad sådan effekt för att täcka de merkostnader som företagen åsamkas och som inte täcks av produktionsresultat. Därmed påverkas inte den allmänna kostnadsfördelningen mellan staten och företagen. Dessa syften tillgodoses genom bifall i denna del till motionerna I: 189 och II: 211 samt I: 232 och

II: 256 vari för angivna utbildningsfall förordats en höjning av statsbidraget från två till tre kronor för elev och närvarotimme.»

dels utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

»13. beträffande företagsutbildning att riksdagen med bifall till motionerna I: 189 och II: 211 samt I: 232 och II: 256, samtliga såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

9. beträffande *beredskapsarbete i form av vägbyggande* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 16 som börjar med »Utskottet avstyrker» och slutar med »väsentlig grad» bort ha följande lydelse:

»Ur de godtagna riktlinjerna om beredskapsarbetenas inriktning på arbetsobjekt och arbetsmarknadsinsatsernas nödvändiga och obestridda inriktning på vissa regioner med hög arbetslöshet kan mot bakgrund av den konkreta planeringen dras slutsatsen att vägarbeten i stor utsträckning bör kunna komma i fråga som beredskapsarbeten. I de regioner som blir aktuella är det inte heller möjligt att under vintern driva dagmarksbilliga projekt som t. ex. skogsvård. I dessa områden är inte heller de sekundära effekterna kostnadsuppdrivande utan är direkt eftersträvansvärda. Vad utskottet anfört bör i anledning av motionerna I: 53 och II: 62 samt I: 112 och II: 124 ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

»15. beträffande beredskapsarbete i form av vägbyggande att riksdagen i anledning av motionerna I: 53 och II: 62 samt I: 112 och II: 124 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

10. beträffande *beredskapsarbete i form av uppförande av vissa industri- och hantverkslokaler, m. m.* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 16 som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »fortsatta lokaliseringsstödet» bort ha följande lydelse:

»Motionerna utgår från den gränsdragning mellan de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och försöksverksamheten och lokaliseringsstödet som främst avsåg att fördela beslutsfunktioner och anslag. Redan i riktlinjerna för valet av kapitalkrävande beredskapsarbeten ligger i princip samma bedömningar som kommer till uttryck vid prövning av lokaliseringsstödet.

Den nuvarande formella gränsdragningen medför att vissa objekt som t. ex. de i motionerna I: 111 och II: 125 nämnda kan komma att prövas mer formellt än med hänsyn till det reella syftet. En väg att överbrygga detta förhållande kan vara att med tillgodoseende även av motionerna I: 116 och II: 129 föreskriva samma kompetensfördelning mellan Kungl. Maj:t och arbetsmarknadsstyrelsen i fråga om både beredskapsarbeten och lokaliseringsstöd. Frågor om den kommunala kompetensen som kan aktualiseras i sådant sammanhang torde kunna prövas i arbetsmarknadsstyrelsen även om arbetet skulle bedömas böra drivas som beredskapsarbete.»

dels utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

»16. beträffande beredskapsarbete i form av uppförande av vissa industri- och hantverkslokaler, m. m., att riksdagen i anledning av motionerna I: 111 och II: 125 samt I: 116 och II: 129 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

11. beträffande *beredskapsarbete genom entreprenadföretag* av herrar Ottosson (m), Kaijser (m), Bohman (m) och fröken Ljungberg (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 17 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »riksdagens uttalande» bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill i linje med vad departementschefen år 1966 uttalat framhålla vikten av att resurserna inom befintliga entreprenadföretag ytterligare tas till vara för beredskapsarbeten, främst de som drivs i arbetsmarknadsverkets eller vägverkets regi. Detta bör i anledning av motionerna ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

»18. beträffande beredskapsarbete genom entreprenadföretag att riksdagen i anledning av motionerna I: 984 och II: 1130 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna var utskottet anfört,»

12. beträffande *maximibelopp för näringshjälp* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 18 som börjar med »Utskottet erinrar» och slutar med »i prioriteringen» bort ha följande lydelse:

»Penningvärdeförsämringen och det av andra skäl stigande kapitalbehovet för att börja egen rörelse motiverar att maximibeloppet räknas upp enligt förslaget i motionerna till 15 000 kr. Detta skulle enligt arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning inte föranleda till uppräknings av anslagsposten till näringshjälp.»

dels utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

»21. beträffande maximibelopp för näringshjälp att riksdagen med bifall till motionerna II: 61, I: 189 och II: 211 samt I: 107 och II: 202, de tre förstnämnda såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

13. beträffande *bidrag till särskilda anordningar på arbetsplats* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »ökade medelsanspråken» bort ha följande lydelse:

»Utskottet ansluter sig till förslaget att bidragsbestämmelserna ändras så att bidrag kan utgå även till handikappad egen företagare för hans egen arbetsplats.

I syfte att utveckla möjligheterna att placera handikappade i önskat och lämpligt arbete bör även de i motionerna föreslagna ändringarna av bidragskonstruktionen genomföras.

De sålunda förordade ändringarna medför enligt arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning inte behov av ökad medelsanvisning.»

dels utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

»22. beträffande bidrag för särskilda anordningar på arbetsplats att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört

a. vad avser företagares arbetsplats med bifall till motionerna II: 61 samt I: 113 och II: 132, samtliga såvitt nu är i fråga,

b. vad avser höjda bidragsbelopp m. m. med bifall till motionerna I: 113 och II: 132 såvitt nu är i fråga,»

14. beträffande *bidrag och lån till motorfordon* av herr Nilsson i Kristianstad (s).

15. beträffande *grunderna för försöksverksamheten med halvskyddad selsättning* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med »Utskottet är» och slutar med »och II: 610» bort ha följande lydelse:

»Som utskottet här förut förordat bör Kungl. Maj:t ha att besluta ändrade regler för en vidgad försöksverksamhet. Enligt utskottets mening bör Kungl. Maj:t därvid beakta de förslag som lagts fram i motioner om ändrade riktlinjer för denna verksamhet.»

dels utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

»26. beträffande riksdagens beslut om ändrade grunder för försöksverksamhet med halvskyddad sysselsättning att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört

a. vad avser höjda bidragsbelopp i anledning av motionerna I: 569 och II: 636 såvitt nu är i fråga,

b. vad avser tillämpningen i anledning av motionerna I: 189 och II: 211, I: 569 och II: 636 samt I: 580 och II: 658, de fyra förstnämnda såvitt nu är i fråga,

c. vad avser vissa småföretagare m. fl. i anledning av motionerna I: 535 och II: 610,»

16. beträffande *ett statligt kreditstöd* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Bengtson (cp), Nyman (fp), Kaijser (m), fru Elvy Olsson (cp), herrar Bohman (m), Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), fröken Ljungberg (m), herrar Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21 som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »avstyrks därför» bort ha följande lydelse:

»De jordbrukspolitiska riktlinjerna utgår från produktionsmål och rationaliseringssträvanden och beaktar i mycket ringa utsträckning situationen för de jord- och skogsbrukare som inte faller inom det därur uppsatta systemet. Arbetsmarknadsmyndigheterna har här att ta ansvaret enligt ett system som i sin tur huvudsakligen är uppbyggt från det industrialiserade samhällets bild. Enigheten om att tillvarata alla arbetstillfällen inom glesbygdsregionerna bör leda till att stödformer skapas inom arbetsmarknadspolitikens ram som är anpassade även för den speciella grupp av arbetskraft som nu står utan reellt stöd bl. a. i det fall någon vill kombinera jord- och skogsbruk med annan lämplig verksamhet för att få familjesysselsättning. Enligt utskottets mening bör dessa förhållanden föranleda till en särskild översyn av de arbetsmarknadspolitiska medlen för bistånd till nämnda och jämställda grupper och till en försöksverksamhet, vari som första led bör ingå ett kreditstöd av i motionen II: 615 föreslagen karaktär.»

dels utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

»29. beträffande ett statligt kreditstöd att riksdagen i anledning av motionen II: 615 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

17. beträffande *anslag för arbetsmarknadskonsulenter m. m.* av herrar Bengtson (cp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Nilsson i Tvärålund (cp) och Sjönell (cp) som — vid bifall till den vid utskottets utlåtande nr 57 fogade reservationen 7 — anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 11 som börjar med »Med hänvisning» och slutar med »arbetsmarknadsstyrelsens förvaltningsanslag» bort ha följande lydelse:

»Med hänvisning till vad utskottet anfört i sitt nämnda utlåtande tillstyrker utskottet att medel för tjänsterna ställs till förfogande inom arbetsmarknadsstyrelsens förvaltningsanslag, som inte torde behöva nu räknas upp för ändamålet. Utskottet förutsätter att för verksamheten erforderliga medel i övrigt ställs till förfogande inom ramen för tillgängliga anslag.»

dels utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

»37. beträffande anslag för arbetsmarknadskonsulenter m. m. att riksdagen i anledning av motionerna I: 522 och II: 626, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»